

Selja Ahava

Dingen die uit de hemel vallen

Uit het Fins vertaald door Sophie Kuiper

Alfabet Uitgevers

2023

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van
het Nederlands Letterenfonds

F I
L I

This work has been published with the financial support of
FIL I – Finnish Literature Exchange

Copyright © 2015 Selja Ahava
Oorspronkelijke titel *Taivaalta tippuvat asiat*
Oorspronkelijk in het Fins gepubliceerd door Gummerus
De Nederlandse uitgave kwam tot stand in overeenstemming met
Helsinki Literary Agency
© Nederlandse vertaling Sophie Kuiper en Alfabet Uitgevers
Omslagontwerp bij Barbara
Omslagbeeld Helen Crawford-White
Auteursfoto Liisa Valonen
Typografie binnenwerk CeevanWee, Amsterdam

ISBN 978 90 213 4201 6
NUR 302

alfabetuitgevers.nl

Alfabet Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Een begin is iets dat zelf niet, althans niet op grond van een noodzakelijk verband, na iets anders komt, maar waarna wel iets anders op natuurlijke wijze volgt of zich voordoet.

Een midden is iets dat zowel zelf na iets anders komt alsook door iets anders gevolgd wordt.

Een einde is het tegenovergestelde: iets dat natuurlijkerwijze zelf na iets anders komt – hetzij noodzakelijk, hetzij in de meeste gevallen – en waarna niets anders komt.

Aristoteles

Het meisje achter de wand

1.

‘Waar zit je aan te denken daar op de achterbank?’ vraagt papa, en hij kijkt in de spiegel.

Ik kijk terug en zeg: ‘Niks.’

We komen bij het Teboil-tankstation en slaan rechts af. Op deze kruising moet je rechtsaf voor Villa Veeltegroot en linksaf voor het Zaagselhuis. De laatste tijd gaan we meestal rechtsaf.

Volwassenen willen altijd van kinderen weten waar ze aan zitten te denken. Maar ik denk dat het ze zou verontrusten als we het vertelden. Als je bijvoorbeeld drie bent en het waait hard, kun je beter niet naar de horizon staren en zeggen ‘ik vraag me af waar de wind ontstaat’. Zeg liever dat je doet of je een helikopter bent. En als je vijf bent, vraag dan niet te veel over fossielen of de dood, want volwassenen willen niet aan de dood denken, aan sprookjesfiguren die ouder worden of hoe Jezus stierf aan het kruis. Toen ik klein was, dacht ik dat oma van mama’s kant een fossiel was geworden, want ze was al heel lang dood. Inmiddels weet ik dat een fossiel een varen, een slak of een dinosaurus kan zijn, maar niet een oma of een ander mens.

Volwassenen denken dus dat een kind op de achterbank tegemoetkomende vrachtwagens of letters op wegwijzers telt, of speelt dat haar vingers prinsessen zijn, maar eigenlijk

zit ze te piekeren over de omtrek van een volwassene, of over de tijd.

Ik denk veel na over de tijd. In mijn hoofd heb ik grijze celletjes, net zoals Hercule Poirot. Daarmee denk ik na over de tijd die verstrijkt en wonden heelt. Volwassenen zeggen dat de tijd alle wonden heelt, en daarmee bedoelen ze: als de tijd verstrijkt, wordt alles wat er gebeurd is een almaar vage-re herinnering. Als je het je dan nog maar heel slecht kunt herinneren, is de wond geheeld.

Maar ik wil me mama niet slecht kunnen herinneren. Ik wil me haar goed kunnen herinneren, zonder vliegtuig, zonder ijssplinters, zonder gat in de veranda. Gewoon zoals ze was.

MAMA GEWOON. Mama loopt rond op pluizige pantoffels en heeft een grote trui van papa aan. Ze bouwt een nest voor me in de hoek van de bank. Ze wikkelt me in een deken en gaat dan pas hout halen uit de schuur. Voor de kachel kleedt ze me aan. Ze doet het luik open, houdt mijn kleren voor het vuur en schudt de kou eruit. Dan kleedt ze me uit en weer aan, zo vlug mogelijk. Mama schuift sneeuw met een blauwe muts op haar hoofd en ontdooit haar handen aan een beker thee.

Zo is mama gewoon.

Volgens papa is dat hele de-tijd-heelt-alle-wonden je reinste flauwekul. Volgens hem zeggen alleen mensen dat die helemaal nergens wat van snappen en die nooit iets hebben mee-gemaakt. En mijn grijze celletjes denken dat hij misschien gelijk heeft, want de tijd heeft nog niks geheeld en het is toch allang zomervakantie.

En dus zeg ik op de achterbank 'niks', denk ik aan de he-

lende kracht van tijd en neem ik me voor de zekerheid voor om elke dag aan mama te denken, voor de tijd te veel heelt.

De ruitenwissers zwiepen heen en weer en de ruiten beslaan door onze natte jassen. Papa rijdt met een rotgang door een plas, hij vindt het leuk als het water hoog opspat.

Het regent.

Tegenwoordig regent het elke dag. Op school zegt de lerares dat we toch zeker niet van suiker zijn. We trekken een regenbroek, regenjas en regenlaarzen aan en gaan naar buiten. Ik denk aan suikerkinderen die smelten in de regen en op het schoolplein alleen een hoopje plakkerige, zoete regenkleding achterlaten.

In het Zaagselhuis was papa altijd bang dat het dak lekte of de houtrot in de zolderbalken zat, want voor je het wist was het te laat om er nog iets aan te doen. Mama zei dat hij overdreef, dat hij altijd van een mug een olifant maakte.

Maar tegenwoordig is alles een olifant. En papa merkt waarschijnlijk niet eens dat het regent. Soms staat hij in de regen takken van een boom te zagen en wordt hij kletsnat, maar tante zegt slechts: 'Laat hem maar even.'

Tegenwoordig word ik elke dag met de auto opgehaald. Toen we nog in het Zaagselhuis woonden, haalde mama me alleen van school als het regende. Na haar werkdag rook ze naar sigaretten. Dan had ze kopspelden in haar kraag gestoken, verf op haar vingers en haar haar in een werkknot.

MAMA OP HAAR WERK. Mama's werk is onder de grond. Het ruikt er naar stof, rook en oude kleren, en het staat er van de vloer tot het plafond vol spullen. Mama heeft een grote gouden schaar waarmee ze stof knipt, en om haar pols zit een fluwelen kussentje met spel-

den. Ze heeft één lange nagel om scherpe vouwen in de stof mee te maken. Uit haar knot steekt een pen.

Niemand mag aan mama's schaar komen. 's Avonds hangt ze hem aan een haakje.

Zo is mama op haar werk.

2.

Ten slotte rijden we de bomenlaan van Villa Veeltgroot in. Ik hou op met denken en trek een witte lijn om alle stukjes van mama heen. Als ik mijn gedachten stop met een witte lijn, kan ik ze later namelijk op hetzelfde punt weer oppakken.

Ik ben dol op de bomenlaan. Je slaat af en opeens ligt er een eeuwenoude, kaarsrechte weg voor je met bomen erlangs. Het doek gaat op, het licht verandert, de muziek wordt ingezet. Vioolmuziek. Een paardenspan trekt een koets, de cape van de koetsier wappert. Aan het einde van de laan staat Villa Veeltgroot.

Als een huis maar oud genoeg is, ziet het er niet meer uit alsof het door mensen is gebouwd. Het wordt iets levends, net zoals een bemoste steen of een dikke oude boom. Ik stel me voor dat Villa Veeltgroot als een paddenstoel uit de grond is geschoten. Eerst als een ring van stenen, waaruit een rode gestalte verrees die verstarde tot buitenwanden. De balken dijdten uit, ramen piepten tevoorschijn. Er groeide een toren op, het dak werd sterker, mos bespikkelde de stenen fundering en de verf op de gevel verbleekte. En zo ontstond Villa Veeltgroot.

De eiken en esdoorns vormen een groen gewelf boven ons hoofd en het zand knerpt onder de banden. Een beetje alsof

je een toverrijk of een tijdtunnel binnenrijdt. Een knip in de tijd, en voor ons doemt het landgoed op.

‘Papa, niet zo snel.’

Op dit soort plekken moet je langzaam arriveren. Vroeger kwamen de heren en dames van stand hier aan met paarden die een eigen stal kregen.

Tantes schapen staan voor de grote trap op het veldje aan de deftige kant. Acht witte en drie zwarte. Bij schapen zeg je zwart, ook al zijn ze bruin. Net zoals je over vissen zegt dat ze zwemmen, hoewel ze eigenlijk duiken.

Bruno is tantes makste schaap. Als ik naar hem toe ga, zegt hij ‘bèèh’ en stoot hij met zijn kop tegen mijn dij. Hij kan me nog niet omverduwen, maar een volwassen schaap krijgt me met één duw op de grond. Schapen hebben een harde kop.

Bruno is zo mak omdat ik hem toen hij een lammetje was met de fles heb gevoerd. Nu denkt hij dat ik zijn moeder ben en komt hij altijd bij de omheining staan blaten als ik langsloop. Bruno is zwart oftewel bruin en zijn ene oor staat lager dan zijn andere, omdat zijn moeder het er bijna af heeft gebeten. Schapen weten niet altijd wie hun lammetje is, ook al is het net uit hun achterste gefloept. Zo stom zijn ze.

Bruno wilde blijven leven en stortte zich op de fles als een roofdier. Melk spatte in het rond, de fles klokte en Bruno slurpte en smakte. Van bovenaf kon je zijn buik zien uitdijen van de lauwe melk. Er was niets vertederends aan om Bruno te voeren, het was niet iets uit een kinderboek. Als ik de fles vasthield kwamen mijn handen onder de melk te zitten.

Intussen eet Bruno al gras.

Vandaag liggen de schapen er landerig bij en geen eentje zegt bèèh. Ze liggen in het gras met hun poten weggestopt onder hun buik. Ze liggen altijd in dezelfde groepjes. De bruine zijn vriendjes met elkaar en de witte vormen hun eigen kliek. Ze kijken naar elkaar alsof ze niet snappen wat die andere schapen op hun veldje te zoeken hebben.

Als het hard regent, ligt hun vacht plat en ogen ze mager en nat. Tante heeft me eens verteld dat een schaap zinkt als je 'm in het water gooit.

Uit de kleine schoorsteen van Villa Veeltegroot stijgt rook op, wat betekent dat tante Annu een vuur heeft gemaakt in de keuken. Daar ben ik blij mee, want anders is het er zo koud dat ik het liefst mijn jas zou aanhouden.

Ik weet dat je niet over de kou mag klagen als je op een landgoed woont.